

Kunstkritikk er ikke en endelig dom

Grethe Hald meldte seg ut av Tønsberg Kunstforening. Etter en tid som medlem, ble det tydelig for henne at en kunstanmelder ikke bør være med i en kunstforening. Det kan gå på integriteten løs.

Anmelder Grethe Hald vil veilede

Tekst:
Sven Otto Römcke.
Foto:
Cedric Archer.

Tønsbergs Blads kunstanmelder er like forsiktig i andre sammenhenger. Som anmelder vil hun ikke bli påvirket av begeistrede åpningstaler. Derfor går hun ikke på utstillingsåpninger hvis hun ennå ikke har anmeldt utstillingen. Før det vil hun heller ikke høre hva publikum mener, og hun leser ikke andre anmelderes omtale av en utstilling hun skal anmelde.

På den måten nærmer hun seg journalistidealet om at en journalist ikke skal ha venner. Fullt så ille er

det ikke med den 56 år gamle kunstneren, kulturjournalisten og kuratoren, men hun holder integritetens fane høyt.

KRITIKK IKKE ET MÅL I SEG SELV

Grethe Hald ser ikke på kunstkritikken som et mål i seg selv. Det er vel

så viktig å friste leseren til å se kunst og så felle sin egen dom. Derfor har ikke Grethe Hald lyst til å anmelde alt.

Det kan være når en ung, lokal kunstner stiller ut på en cafévegg. Da er det bedre at en av avisens journalister skriver en redaksjonell omtale. Så vil tiden vise om kunstneren senere skal vurderes profesjonelt.

Noen ganger er det ingen vei utenom å gi en utstilling negativ tilbake-melding, og da kan det hende at hun

også lar noe stå mellom linjene. Kritikkk betyr å skjelne; noe er bedre enn noe annet, og publikum må få vite om dette er kunst som holder i det lange løp. Dessuten er ikke anmeldelsen den endelige dommen. Den faller om mange år, når tiden har sagt sitt.

“HAUGAR VESTFOLD KUNSTMAUSOLEUM”

Da Odd Nerdrum en periode fikk hele første etasje på Haugar, gikk hun relativt høyt opp på banen og omtalte Haugar som “Haugar Vestfold Kunstmausoleum”. Det tok museumsdirektør Jan Åke

Da kunstkritikerne i Tønsbergs Blad fikk adgang til bærbar PC, delte Grethe Hald noen år PC'en med kollegene Svein Berg og Svein Erik Tandberg. Etter at anmeldelsen var ferdig og sendt til avisen på en analog telefonlinje, ble PC-en kjørt til neste anmelder og plassert i garasjen om anmelderen ikke var hjemme.

Pettersson med stor grad av fatning og siterte formuleringen ved neste utstillingsåpning.

I ettertid ser Grethe Hald at det ikke var så galt med Nerdrum allikevel. Han trakk et stort publikum til Haugar, men det gjorde ikke Haugar til et Nerdrum-museum.

Hver gang leter hun etter et grep som hun synes passer for den enkelte utstilling, men legger samtidig vekt på at anmeldelsene er skrevet for avisens lesere.

Grepet er et helt annet når hun skriver en artikkel i et kunstfaglig tidsskrift. Det forhindrer ikke at hun ofte inviterer leseren til å strekke seg noe, slik at den alminnelige gallerigjenger kan lære litt.

PEDAGOGISK ELEMENT

Hun tror det er en fordel at hun ikke er kunsthistoriker. Anmeldelser skrevet av kunsthistorikere kan lesere lett oppleve som faginterne og høytravende.

Slik har hun tenkt siden daværende sjefredaktør Svein Døvlé Larssen rekrutterte henne som anmelder for Tønsbergs Blad for 27 år siden. Hun tok oppgaven på betingelse av at hun fikk lov å ha med et pedagogisk element i anmelderiet.

Mens kollegene i Tønsberg Blad, musikk-anmelder Svein Erik Tandberg og teateranmelder Fredrik Rütter, under solid tidspress må levere sine anmeldelser samme kveld, kan Grethe Hald gi seg litt tid.

Hvis hun ikke får sett utstillingen før åpningen, venter hun gjerne til roen har senket seg. Og det kan godt gå noen dager før anmeldelsen kommer på trykk.

Da har en viktig utstilling både hatt forhåndsomtale og rapport fra åpningen. Så kommer Grethe Halds anmeldelse i løpet av en ukes tid som en påminnelse om at her er noe man selv bør se.

Den fleksibiliteten gjør at hun kan komme på i avisen en dag hvor det er litt mer plass til henne. Det kan være nokså smertefullt når redaksjonen ber henne kutte i en allerede kort anmeldelse.

Da er det viktig at det er god dialog mellom redaksjonen og kunst-anmelderen. Det var det da Kjell Torriset nylig viste sine verk på Haugar, og Grethe Hald fikk gjennomsnitt for en større anmeldelse ledsaget av flere bilder.

KOLLEGA RÜTTER PÅ SCE-

NEN

Grethe Hald har bak seg 27 år som kunstanmelder i Tønsbergs Blad. I perioder har hun i tillegg vært anmelder for Sandefjords Blad, Drammens Tidende og Skiens-avisen Varden.

Etter hvert har alle avisene satset mindre på kunstanmeldelser. Det er lenge siden hun ble sendt til Oslo for å anmelde Høstutstillingen, eller til Sandvika for å vurdere utstillinger på Henie Onstad Kunstsenter.

I en lang periode skrev hun portrettintervjuer med kunstnere og reisereportasjer i Tønsbergs Blad og i avisens magasin. Hun har også anmeldt litteratur, teater og ballett og synes det er litt morsomt at hun er blant dem som har sett teateranmelder Fredrik Rütter på scenen mens han fortsatt var aktiv ballettdanser ved Den Norske Opera.

Nå skal kunstneren helst være lokal, men avisen er etter hvert blitt seg bevisst at det er en lokal begivenhet når anerkjente kunstnere eller grensesprengende nykomlinger stiller ut på de viktige arenaene. Det betyr at hun nesten alltid anmelder utstillinger på Haugar, Vestfold Kunstsenter, Preus Fotomuseum, Gamle Ormelet og Galleri Ask i Åsgårdstrand.

De kommersielle galleriene kan

få besøk av Grethe Hald hvis det er noe spesielt ved en utstilling. Som da Franz Widerberg stilte ut i Galleri KS i sommer. Der hang det blant annet noe tidlig sort-hvitt-grafikk som hun syntes publikum burde få vite mer om.

MÅ IKKE VÆRE LOKALT

Grethe Hald tror at avisene tar litt feil når alt skal være så lokalt. Mange har den lokale avisen som eneste avis. Samtidig vil de gjerne ha et bredere utsyn mot kulturen. Det skjer mye utenfor Vestfold som betyr noe for kulturinteresserte i fylket.

Ikke alt blir anmeldt eller omtalt på tradisjonelt vis. Stadig kortere formater i avisen gjør at det ikke er mulig å omtale alle kunstnerne på en kollektivutstilling. Da kan Grethe Hald velge ut én, eller noen få, kunstnere. Det gjorde hun med sommerens utstilling på Gamle Ormelet.

I stedet for å anmelde den, skrev hun intervjuer med hovedutstillere Per Fronth og den nyetablerte, lokale kunstneren Karen Gimle.

Hun kan også velge å konsentrere seg om hvordan utstillingen er presentert eller kuratert, som det heter nå. Grethe Hald er for øvrig litt skeptisk til den nesten voldsomme oppmerksomheten som er blitt kuratorene til del.

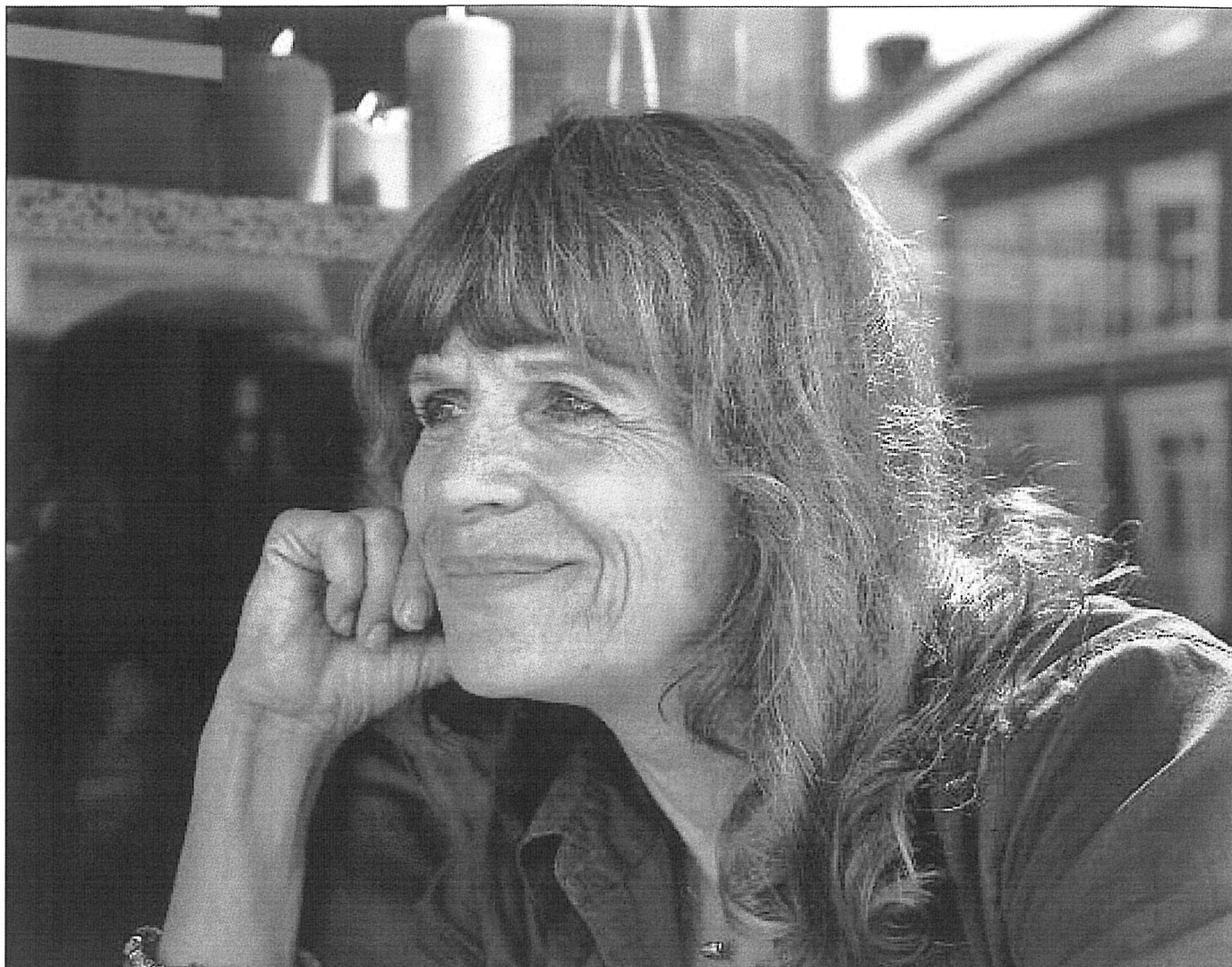
Det er kunsten og kunstnerne det dreier seg om. Men kuratoren er regissøren og kan også ha en skapende funksjon. For noen år siden hadde hun en stor artikkel i Tønsbergs Blads magasin om kuratorveldet som hun er sterkt skeptisk til.

Det sier Grethe Hald til tross for at hun nettopp har avsluttet en masterutdannelse i nettopp skapende kuratorvirksomhet. Det er en utdannelse som også ga plass for skepsisen.

OVERGANG TIL NY ROLLE

For Grethe Hald er ringen på mange måter sluttet. Det begynte med Statens håndverks- og kunstindustriskole i Oslo, fortsatte med studier i kulturjournalistikk og ble avrundet med kuratorstudiet ved Kunsthøgskolen i Bergen. I perioder har hun vært aktiv kunstner, men stilt ut med en god armlengdes avstand til både Vestfold og de kunstnerne hun kan komme til å anmelde.

Nå ønsker hun seg en annen rolle og tror det blir mest kuratorvirksomhet i fremtiden, men også bok-

prosjekter og egen kunst.

Hun fortsetter gjerne å anmelde viktige utstillinger i Tønsbergs Blad så lenge avisen vil, og hun tror at kuratorutdannelsen kan gi henne en litt annen kritikerstemme. Det er sikkert mange som er glad for at hun fortsetter. "Hun er nesten for god for Tønsbergs Blad", sa en kilde da Kult gjorde research i forkant av samtalen med anmelder Hald.

Som kurator står hun friere når det gjelder å skrive i utstillingskataloger. Enkelte kunstnere er så begeistret for Grethe Halds anmeldelser at de ber henne skrive i katalogene sine. Det kan hun rimeligvis ikke gjøre om hun senere skal anmelde kunstneren.

EN AV MANGE STEMMER

Hvorfor skal så pressen bringe anmeldelser? Grethe Hald ser mange svar på det. Et av svarene er at svært mange kulturinteresserte leser anmeldelserne, også når de ikke ser, hører eller leser det som er anmeldt.

Anmeldelsene blir et hensiktsmessig verktøy for den som ønsker å følge med og være orientert. Dermed får kritikken en egenverdi. For leseren gjelder det å huske at anmeldelsen ikke er en endelig dom.

Grethe Hald sier at kunstkritikken bare er en av mange stemmer og reaksjoner på kunst. Hun mener at kunsten både er større og kan innebære mer enn det kunstneren selv vet om sitt eget verk. I møtet med kritikeren som en av betrakterne, får kunsten enda en dimensjon.

Kritikken må være der kunsten til enhver tid er, og Grethe Hald minner om at kunst ikke lenger bare henger på veggen eller står på sokkel.

Installasjoner, videokunst og performances stiller nye krav til anmelderne. Det kan man like eller ikke like, men slik er det.

Samtidig vil mange mene at det er noe forsonende i at tegningen og grafikken er på vei inn igjen, og at det kanskje var litt prematurnt

Grethe Hald har fått Kritikerlagets reisestipend, Nordisk råds utvekslingsstipend for kulturkritikere, Norsk Journalistlags reisestipend og to ganger Vestfold fylkes mediearbeiderstipend.

da Kunstakademiet i Oslo kastet ut trykkpressene sine.

Museer, gallerier, kunstnere og anmeldere må i tillegg tilpasse seg at nye generasjoner ikke går like mye på utstillinger i tradisjonell forstand, men gjerne oppsøker nye arenaer. Derfor må kunsten også ut der det unge publikummet er.

Det blir en av mange utfordringer for den nyutdannede kuratoren.

Kult intervjuer anmeldere.

Les om musikk-anmelder Svein Erik Tandberg i Kult nummer 2 – 2011. •